

Filozofija i stvaralaštvo

Uz temu

Pred nama je izbor iz niza radova koji su nastali na temelju izlaganja na znanstvenome skupu »Filozofija i stvaralaštvo«, održanom od 13. do 15. prosinca 2018. godine u Zagrebu, u organizaciji Hrvatskog filozofskog društva i Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.¹ Održani skup pripada formatu Godišnjeg skupa Hrvatskog filozofskog društva koji se tradicionalno održava već više od šest desetljeća, što ga zasigurno čini najdugovječnijom znanstvenom manifestacijom na ovim područjima. Tijekom tog vremena diskutirale su se, za filozofiju i društvo, iznimno važne teme pa je tako jedna od, vjerujemo, značajnijih zasluga i kao pitanje o stvaralaštvu.

Recimo uvodno da stvaralaštvo primarno razumijevamo kao djelotvornu snagu ljudskoga bića kojom čovjek proizvodi *svoj* svijet u području kulture, znanosti, umjetnosti, religije, tehnike itd. Od početka svojeg postojanja, na svim lokalitetima i u svim vremenima čovjek stvara kulturne i tehničke artefakte kojima oplemenjuje svoje životno okružje. Istovremeno, ti artefakti svjedoče o sjaju nutrine onoga koji ih je proizveo, o strahovanjima i o nadama. U tom pogledu, fenomen stvaralaštva iznimno je složeno područje otvoreno propitivanju u brojnim znanstvenim, umjetničkim i kulturnim perspektivama. Na spomenutom skupu nastojali smo problem stvaralaštva otvoriti širokoj diskusiji, ponajprije unutar filozofije, a nakon toga i srodnim područjima znanja. Nastojali smo i u okrilju ovog skupa stvoriti mjesto susreta različitih područja znanosti, znanstvenih disciplina kao i mjesto susreta filozofije i umjetnosti. U programu skupa održano je šezdesetak izlaganja u kojima je sedamdesetak sudionica i sudionika različito pristupalo širokom spektru tema, od problemskih ili povijesnih prinosu u filozofiji, preko estetike i filozofije umjetnosti do likovnih umjetnosti, vizualnih umjetnosti, teorije medija, glazbe, kao i do povijesti, sociologije, psihologije, obrazovnih znanosti, komunikologije, informacijskih znanosti, matematike i drugih područja. Posebno značajno mjesto dobile su teme iz područja obrazovnih znanosti, područja koje u sebi objedinjava različita znanja i pristupe i okrenuto je oblikovanju ne samo društvenih struktura nego i *rastu* pojedinki i pojedinaca u svim životnim razdobljima. Brojnost tema izloženih na skupu, kao i različitost pristupa, naglašena interdisciplinarnost, transdisciplinarnost i pluriperspektivizam, govore o snazi teme, ujedno i o potrebi da se upravo tema stvaralaštva uvijek iznova promišlja i diskutira, da se nastoji oko novih pristupa i novih doprinosa.

1

U pisanju ovog uvodnika oslanjamo se na »Predgovor« programske knjižice simpozija

Filozofija i stvaralaštvo, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb 2018., str. 7–11.

U temu koji slijedi donosimo osam članaka koje razumijevamo kao presjek na skupu izloženih tema te, istovremeno, kao prikaz iznimno kvalitetnih istraživanja u širokom spektru filozofijskih nastojanja. U tom pogledu donosimo članak iz područja logike u kojem se, znalački rekli bismo, diskutira odnos između logičkih i estetičkih problema, s naglaskom na razumijevanje fenomena matematičke ljepote. Slijedi članak o Kantovu razumijevanju fenomena umjetnosti uopće, kao i posebnosti umjetničkog stvaralaštva. U članku o problemu kontemplacije, uistinu zanimljivog fenomena, posebno kada ga se sagleda iz kuta problematike rasprave o stvaralaštvu dobivamo značajne uvide o pomalo zaboravljenoj temi. U članku o misli Wenera Sombarta susrećemo se, uvjerenja smo, ne samo s prikazom biografije značajnog sociologa i političkog radnika nego i s uvjerljivom opisima kritike društvenih konstrukcija i kulturnih obrazaca. Budući da je problem umjetničkog stvaralaštva uistinu intrigantna tema donosimo članak o shvaćanju odnosa nacizma i umjetnosti. Kada je u pitanju stvaralaštvo, ne mogu se zanemariti promišljanja o problemima književnosti te tako donosimo dva rada, prvi o Shakespeareovoj literaturi, a drugi o Tolstojevoj. Oba priloga znalački propituju zakutke promišljanja fenomena stvaralaštva u mislima, za povijest čovječanstva, uistinu važnih autora. Blok zaključujemo vrsnim člankom iz područja novih medija, konkretno spoja glazbenog stvaralaštva i elektroničkih komunikacija. Imajući rečeno pred očima, možemo zaključiti da je ostvareno naše nadanje da tematom »Filozofija i stvaralaštvo« u časopis *Filozofska istraživanja* donosimo presjek uistinu ekspertnih izlaganja i plodonosnih diskusija sa skupa, kao i da kvalitetnim radovima oblikujemo temelj za daljnja istraživanja i rasprave o ovom za filozofiju, po našem sudu, uistinu važnom problemu.

Nadamo se, također, da smo nastojanjem i oko ovog temata pridonijeli djelatnosti Hrvatskog filozofskog društva koje je u svojoj šezdesetogodišnjoj povijesti brinulo za filozofiju u brojnosti njenih izričaja, istovremeno nastojeći i oko dijaloga s drugim područjima znanja i znanosti sličnih ili različitih pogleda na iste predmete mišljenja. Vjerujemo da su određenja uvažavanja i otvorenosti prema *drugome* bila određenja djelovanja brojnih članova i članica Hrvatskog filozofskog društva u njegovoj povijesti, čemu smo ovim tematom i mi nastojali pridonijeti. Procjenu o uspješnosti naših nastojanja ostavljamo naraštajima čitatelja ovih stranica.

Tomislav Krznar